

Byla C-161/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. vasario 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Krajský soud v Brně (Čekijos Respublika)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. vasario 29 d.

Ieškovė

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.

Atsakovė:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Pagrindinės bylos dalykas

Pagrindinėje byloje kyla klausimas dėl to, ar kolektyvinio administravimo organizacija piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, imdama iš apgyvendinimo įstaigų mokesčių už galimybę jų kambariuose naudotis televizija ir radiju, neatsižvelgiant į tai, ar kambariai buvo užimti.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnio a punktą galima aiškinti taip, kad kolektyvinio administravimo organizacijos, kuri valstybėje narėje turi faktinį monopolį, veiksmai yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, jei suteikdama licenciją už autorių teisių saugomų kūrinių padarymą prieinamų per televizijos ir radijo imtuvus, įrengtus kambariuose, skirtuose privačiam svečių apgyvendinimui, apgyvendinimo įstaigų valdytojams taiko mokesčių neatsižvelgdama į faktinį atskirų tų apgyvendinimo įstaigų kambarių naudojimą?

2. Jeigu į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar tokia praktika turi būti vertinama a) kaip nesąžiningų prekybos sąlygų taikymas ar b) kaip pernelyg didelių kainų taikymas?

– Jei teisingas kriterijus yra nesąžiningų prekybos sąlygų taikymas, koks konkretus testas turėtų būti taikomas jam įvertinti?

– Jei teisingas kriterijus yra pernelyg didelių kainų taikymas, koks konkretus testas turėtų būti taikomas jam įvertinti – bendrasis „*United Brands* testas“ ar konkreti modifikuota jo versija?

3. Ar siekiant įrodyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnio a punkto pažeidimą pirmajame klausime nurodytų veiksmų atžvilgiu reikia įrodyti realų ar potencialų neigiamą poveikį konkurencijai (įskaitant poveikį vartotojų gerovei ir dominuojančios įmonės veiksmų išnaudojamąjį poveikį)?

4. Ar siekiant įrodyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnio a punkto pažeidimą pirmajame klausime nurodytų veiksmų atžvilgiu reikia įrodyti reikšmingą jų poveikį Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio prekybai ar vis dėlto pakanka pagrįstos prielaidos, kad toks poveikis gali kilti, ir nebūtina tirti jo realaus masto?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV): 102 straipsnis

2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo: 3 ir 5 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Zákon č. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochrany hospodářské soutěže (Įstatymas Nr. 143/2001 Sb. dėl konkurencijos apsaugos) 11 straipsnio 1 dalies a punktas:

„Draudžiama piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi darant žalą kitiems konkurentams ar vartotojams. Piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi konkrečiai laikoma a) tiesioginis ar netiesioginis nesąžiningų sąlygų nustatymas sutartyse, sudarytose su kitais rinkos dalyviais, visų pirma reikalavimas vykdyti prievolę, kuri sutarties sudarymo metu yra aiškiai neproporcinga priešpriešinei prievolei.“

22a straipsnio 1 dalies c punktas:

„Juridinis asmuo ar ūkinę veiklą vykdančias fizinis asmuo padaro pažeidimą kaip konkurentas, jei <...> c) piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi pažeisdamas 11 straipsnio 1 dalį“.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Ieškovė yra viena iš šešių Čekijos Respublikoje veikiančių kolektyvinio administravimo organizacijų, turinčių faktinį monopolį šioje srityje¹. Nuo 2008 m. gegužės 19 d. iki 2014 m. lapkričio 6 d. ji Čekijos Respublikos iš viešbučių ir kitų apgyvendinimo įstaigų ėmė mokesį už galimybę naudotis televizija ir radiju jų kambariuose, net jei kai kurie iš šių kambarių nebuvo užimti. Mokesčiai buvo tokie patys, nepriklausomai nuo to, ar kambariais buvo faktiškai naudojamasi. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Konkurencijos apsaugos tarnyba, toliau – Tarnyba) 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu (toliau – Tarnybos sprendimas) nustatė, kad ieškovė piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi ir pažeidė SESV 102 straipsnio a punkte nustatytą draudimą. Dėl to teismas jai skyrė 10 676 000 CZK (t. y. maždaug 429 000 eurų) baudą ir uždraudė atlikti inkriminuojamus veiksmus.
- 2 Tarnybos teigimu, ieškovė savo veiksmais nustatė nesąžiningas prekybos sąlygas autorių teisių į muzikos, literatūros, dramos, dramos ir muzikos, choreografijos, pantomimos, audiovizualinių, vaizduojamojo meno, architektūros ir audiovizualinių kūrinių vaizduojamosios dalies kūrinius licencijavimo rinkoje, kai tie kūriniai atliekami per radijo ir televizijos programų transliavimo įrenginius Čekijoje esančiuose apgyvendinimo įstaigų kambariuose. Taigi, ji piktnaudžiavo savo dominuojančia padėtimi, darydama žalą apgyvendinimo paslaugų teikėjams, ir galimai paveikė valstybių narių tarpusavio prekybą autorių teisių įgyvendinimo srityje.
- 3 Ieškovė pateikė skundą dėl Tarnybos sprendimo, kurį Tarnybos pirmininkas 2020 m. lapkričio 23 d. sprendimu atmetė (toliau – Tarnybos pirmininko sprendimas). Ieškovė šį sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Šalių argumentai pagrindinėje byloje

- 4 Bylos šalys ginčija ne bylos faktines aplinkybes, bet pačios situacijos teisinį kvalifikavimą pagal SESV 102 straipsnio a punktą. Visų pirma bylos šalys nesutaria dėl to, kokia Teisingumo Teismo jurisprudencija turėtų būti remiamasi vertinant bylos esmę.
- 5 Bylos šalys nesutaria iš viso dėl penkių Sąjungos teisės klausimų: i) Sprendimo *SABAM*² taikytinumo, ii) nesąžiningų prekybos sąlygų testo taikymo teisingumo, iii) sprendimų *United Brands*³, *SABAM* ir *AKKA*⁴ taikytinumo, jei ieškovės

¹ Žr. taip pat 2014 m. vasario 27 d. Teisingumo Teismo Sprendimą *OSA* (C-351/12).

² 2020 m. lapkričio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimas *SABAM* (C-372/19) (toliau – Sprendimas *SABAM*).

³ 1978 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *United Brands* (C-27/76) (toliau – Sprendimas *United Brands*).

elgesys būtų vertinamas pernelyg didelių kainų taikymo požiūriu, iv) materialinį konkurencijos pažeidimo elementą ir su juo susijusį įrodinėjimo standartą ir v) didelio poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai įrodymą.

i) Sprendimo SABAM taikymas

- 6 Priešingai nei Tarnybos pirmininkas, ieškovė teigia, kad šią bylą galima nagrinėti atsižvelgiant į Sprendimą *SABAM*. Jis labiausiai atitinka šios bylos faktines ir teises aplinkybes. Nors *SABAM* byloje buvo kalbama apie bendrą didelio skaičiaus kūrinių atlikimo vertinimą, o šioje byloje kalbama apie bendrą auditorijos dydžio vertinimą, t. y. neatsižvelgiant į kambarių užimtumą, ieškovės nuomone, tai nekeičia bylos esmės, nes iš principo sprendžiamas tas pats klausimas: veiksmų pobūdis *nustatant* autorinį atlyginimą⁵.
- 7 Teismas *SABAM* byloje piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi nagrinėjo ne *nesąžiningų prekybos sąlygų*, o *pernelyg didelių kainų taikymo* kriterijaus požiūriu. Ieškovės nuomone, tokį kriterijų turėtų taikyti ir Tarnyba. Ieškovė tai vertina kaip akivaizdžią Tarnybos klaidą.
- 8 Be to, ieškovės nuomone, autorinio atlyginimo dydis turi būti vertinamas kaip visuma. Remiantis Sprendimu *SABAM*, kolektyvinio administravimo organizacijos neturėtų būti įpareigos visais atvejais atsižvelgti į konkrečius elementus, būdingus įvairioms muzikos kūrinių atgaminimo sritims. Joms neturėtų būti taikomi autorinių atlyginimų nustatymo būdo apribojimai, jeigu tai nelemia pernelyg didelio tarifo⁶.
- 9 Ieškovės nuomone, byloje *SABAM* autorinis atlyginimas bent iš dalies visada buvo imamas ir už kūrinius, kurie nebuvo atliekami festivalio metu. Šiuo atveju atlyginimas iš dalies buvo skaičiuojamas ir už laikotarpį, kai konkretūs kambariai nebuvo užimti. Ieškovė teigia, kad Tarnybos pirmininkas neatsižvelgia į faktinius skirtumus tarp autorinio atlyginimo mokėjimo už kūrinių padarymą viešai prieinamų festivaliuose (kaip buvo *SABAM* byloje) ir apgyvendinimo įstaigų kambariuose. Jau iš pačios festivalių prigimties yra aišku, kad juose kūriniai yra padaromi viešai prieinami visuomenei. Tačiau gali atsitikti ir taip, kad konkrečiame festivalyje nė vienas kolektyvinio administravimo organizacijos repertuaro kūrinys nebus padarytas viešai prieinamas. Tokiu atveju reikalavimas sumokėti autorinį atlyginimą galėtų būti nepagrįstas.
- 10 Autorinis atlyginimas už kūrinių padarymą prieinamų apgyvendinimo įstaigų kambariuose mokamas kolektyvinio administravimo organizacijoms už praėjusius metus kartą metuose. Neabejotinai tikėtina, kad kiekviename kambaryje metų

⁴ 2017 m. rugsėjo 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *AKKA* (C-177/16) (toliau – Sprendimas *AKKA*).

⁵ Generalinio advokato išvada byloje *SABAM* (17 punktą).

⁶ Sprendimo *SABAM* 46 punktą.

bėgyje būna apgyvendintas bent vienas svečias. Per metus, už kuriuos ieškovė skaičiuoja autorinį atlyginimą, beveik 100 % kambarių autorių teisių saugomas kūrinys buvo padarytas prieinamu.

- 11 Tarnybos pirmininkas mano priešingai, kad Sprendimas *SABAM* šioje byloje netaikytinas. *SABAM* byloje kolektyvinio administravimo organizacijos reikalaujamų mokesčių suma buvo pagrįsta tarifu, kuris tariamai neatitiko kolektyvinio administravimo organizacijos suteiktų paslaugų ekonominės vertės. Prejudiciniu klausimu, dėl kurio priimtas Sprendimas *SABAM*, siekta, be kita ko, nustatyti, koku tikslumu dominuojančią padėtį užimanti kolektyvinio administravimo organizacija gali taikyti tarifą, kad nepiktnaudžiautų savo dominuojančia padėtimi.
- 12 Skirtumas tarp šių dviejų bylų yra susijęs su kūrinio padarymo viešai prieinamu aspektu ir prievolės bei priešpriešinės prievolės egzistavimu. Šioje byloje kūrinys nebuvo viešai skelbiamas (patalpose, kurios nebuvo užimos). O byloje, kuri išspręsta Sprendimu *SABAM*, kūrinys akivaizdžiai buvo viešai skelbiamas. Jei kūrinys nebūtų viešai skelbiamas, atlyginimas nebūtų mokamas⁷. Remiantis Sprendimu *SABAM* „kolektyvinio administravimo organizacijos taikomuose tarifuose atsižvelgiama į faktiškai panaudotų autorių teisių saugomų muzikos kūrinių skaičių“⁸.
- 13 Pasak Tarnybos pirmininko, Sprendime *SABAM de facto* nagrinėti tik šie klausimai: a) kokia dalis *SABAM* administruojamo repertuaro buvo paskelbta viešai, b) kokio dydžio auditorijai ir ar vėliau taikytas autorinio atlyginimo dydis buvo suderinamas su SESV 102 straipsniu. Už suteiktą paslaugą (kūrinio viešą paskelbimą) kolektyvinio administravimo organizacija turėjo teisę reikalauti autorinio atlyginimo. Tačiau ieškovės atveju taip nėra. Apgyvandinimo įstaigų kambariuose, kurie neužimti, jokie kūriniai nebuvo viešai skelbiami, o apgyvandinimo įstaigų valdytojai ieškovei mokėjo už paslaugas, kurių faktiškai negavo. Todėl atsakovė laikosi nuomonės, kad Sprendime *SABAM* nepateikta gairių, kaip vertinti ieškovės veiksmus, kurie neturėjo būti vertinami nesąžiningų kainų nustatymo požiūriu.
- 14 Tarnybos pirmininko teigimu, *SABAM* bylos dalykas buvo tam tikro autorinio atlyginimo dydžio taikymo teisėtumas, tačiau tik tuo atveju, jei buvo įrodytas viešas kūrinio paskelbimas. Sprendimo *SABAM* 41 punkte buvo nurodyta: „<...> pagal tokią skalę apskaičiuoti autoriniai atlyginimai yra atlygis, mokėtinas už viešą autorių teisių saugomų muzikos kūrinių skelbimą“.

ii) *Taikyto nesąžiningų prekybos sąlygų kriterijaus teisingumas*

⁷ Generalinio advokato išvados *SABAM* byloje 80 punktas.

⁸ Sprendimo *SABAM* 50 punktas.

- 15 Ieškovė nesutinka su Taryba, kad kainos nustatymo metodas turėtų būti vertinamas nesažiningų sąlygų taikymo požiūriu. Be to, Taryba rėmėsi netinkama sprendimų priėmimo praktika⁹ ir ją neteisingai aiškino bei neteisingai vertino. Dalis nurodytos jurisprudencijos buvo susijusi su dominuojančios įmonės elgesiu, turinčiu didelį neigiamą poveikį konkurencijai. Be to, ji rėmėsi Sprendimu *STIM*, kuris vis dėlto buvo susijęs su pernelyg didelių kainų nustatymo praktika, tačiau atsisakė taikyti Sprendimą *SABAM*, kuris taip pat susijęs su pernelyg didelėmis kainomis.
- 16 Ieškovė tvirtina, kad pagal Sąjungos jurisprudenciją ir atitinkamą doktriną¹⁰ piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, pasireiškiančio nesažiningų prekybos sąlygų taikymu, atveju atliekamas trijų etapų testas, per kurį vertinama: i) ar prekybos sąlyga nėra susijusi su sutarties tikslu arba nėra būtina, kad būtų užtikrintas laukiamas poveikis, ii) ar prekybos sąlyga daro žalą kitai sutarties šaliai ir iii) ar prekybos sąlyga nėra tinkama arba sąžininga. Taryba neatliko pirmųjų dviejų testo etapų ir atskirai nagrinėjo tik tam tikrą abstraktų prekybos sąlygų „sąžiningumą“.
- 17 Tarybos pirmininkas mano, kad minėti sprendimai turi būti taikomi. Komisija ir Sąjungos teismai nagrinėjo tą pačią praktiką, t. y. nesažiningų prekybos sąlygų nustatymą (išskyrus Sprendimą *STIM*). Jo nuomone, ši sprendimų priėmimo praktika iki šiol nebuvo pakeista. Vertinant šią praktiką esminę reikšmę turi klausimas, ar ji tikrai yra būtina tikslui pasiekti, tačiau dar reikia patikrinti, ar kolektyvinio administravimo organizacija atsižvelgia į visus interesus, kad būtų užtikrinta pusiausvyra tarp kuo didesnės autorių laisvės disponuoti savo teisėmis ir veiksmingo jų teisių administravimo¹¹.
- 18 Reaguodamas į teiginį, kad trijų etapų testas nebuvo tinkamai taikytas, Tarybos pirmininkas pažymi, kad jis nežino jokių konkrečių Komisijos ar Sąjungos teismų sprendimų, kuriuose toks testas buvo taikytas, o ieškovė nurodė tik literatūrą. Beje, kitoje užsienio literatūroje apie tokį testą, susijusį su nesažiningomis prekybos sąlygomis, neužsimenama. Priešingai, joje teigiama, kad, atsižvelgiant į nedidelį piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, pasireiškiančio nesažiningų sąlygų nustatymu, atvejų skaičių, sunku apibrėžti taikytinus testus. Kita vertus, Komisijos ir Teismo taikomuose testuose atsižvelgiama į tam tikros sąlygos antikonkurencinį poveikį ir jos pagrįstumą¹². Todėl šioje byloje nereikėjo taikyti

⁹ 1971 m. birželio 2 d. Komisijos sprendimas *GEMA* (71/224); 1974 m. kovo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas *BRT* (C-127/73, toliau – Sprendimas *BRT*); 2001 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimas *DSD* (2001/463/EB, COMP D3/344493, toliau – Komisijos sprendimas *DSD* byloje); 2007 m. gegužės 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *DSD*, T-151/01, ir 2008 m. gruodžio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *STIM* (C-52/07, toliau – Sprendimas *STIM*).

¹⁰ O'Donoghue, Robert, Padilla, Jorge. *The Law and Economics of Article 102 TFEU*. 3 leid., Oxford: Hart Publishing, 2020, p. 1043.

¹¹ Sprendimas *BRT*.

¹² González-Díaz F.E., Snelders R. *EU Competition Law. Volume V. Abuse of Dominance under Article 102 TFEU*. Claeys & Casteels Law Publishers nv, 2013, p. 692).

trijų etapų testo. Institucijai pakako tik išnagrinėti sandorio sąlygos proporcingumą priešpriešinės prievolės atžvilgiu ir ieškovės elgesį pateisinančių priežasčių buvimą.

- 19 Dėl Sprendimo *STIM* Tarnybos pirmininkas teigia, kad nors jis buvo susijęs su pernelyg didelėmis kainomis, vis dėlto jame buvo nagrinėjami konceptualūs klausimai, susiję su SESV 102 straipsnio aiškinimu, ir jame Teisingumo Teismas išplėtojo proporcingumo principą, kuris, Tarnybos pirmininko nuomone, gali būti taikomas ir nesąžiningoms prekybos sąlygoms. Kita vertus, Sprendime *SABAM*, jo nuomone, nėra konceptualių išvadų, taikytinų ieškovės atveju.

iii) Sprendimų United Brands, AKKA ir SABAM taikytinumas, jei ieškovės elgesys būtų vertinamas pernelyg didelių kainų požiūriu

- 20 Ieškovė teigia, kad jeigu Tarnyba būtų vertinusi jos elgesį taip, kaip turėjo vertinti, t. y. pernelyg didelių kainų nustatymo požiūriu, jos nustatyti autoriniai atlyginimai nebūtų laikomi pernelyg dideliais. Taikytini testai kyla iš sprendimų *United Brands, AKKA* ir *SABAM*. Ieškovės elgesį kvalifikuodama kaip nesąžiningos prekybos sąlygų taikymą, Tarnyba bando išvengti būtinybės taikyti šiuos sprendimus.
- 21 Ieškovė taip pat teigia, kad pagal šią jurisprudenciją pernelyg didelių kainų vertinimo testą sudaro šie du etapai: i) įvertinimas, ar nėra pernelyg didelės disproporcijos tarp faktinių sąnaudų ir taikomos kainos, ir, jei taip, ii) nagrinėjimas, ar taikoma kaina nėra neproporcinga absoliučia verte lyginant su konkuruojančiais produktais¹³ arba lyginant su kitose valstybėse narėse taikomais tarifais, prireikus atsižvelgiant į konkrečius vartotojų segmentus¹⁴.
- 22 Ieškovė teigia, kad nepažeidė SESV 102 straipsnio. Dėl minėto pirmojo testo etapo ji nurodo, kad nėra jokio kito būdo, kaip tiksliai nustatyti apgyvendinimo įstaigų kambarių užimtumą, kad kartu būtų pasiektas teisėtas tikslas apsaugoti autorių interesus ir išvengti nepagrįsto išlaidų, susijusių su ieškovės saugomų muzikos kūrinių naudojimo sutarčių valdymu ir priežiūra, padidėjimo. Ieškovė negali nuolat tikrinti kiekvienos apgyvendinimo įstaigos užimtumo. Dėl testo antrojo etapo ieškovė priduria, kad net jei būtų taikomas kitoks patalpų užimtumo nustatymo metodas, autorinio atlyginimo dydis būtų tinkamas, palyginti su užsienio kolektyvinio administravimo organizacijų autoriniais atlyginimais, o tai patvirtina ir Tarnybos administracinėje byloje naudoti duomenys.
- 23 Tarnybos pirmininkas nurodė, kad ieškovės praktiką vertino ne pernelyg didelių kainų, o nesąžiningų sąlygų požiūriu, nes nesąžiningų sąlygų, kaip jos suprantamos pagal SESV 102 straipsnį, požymis yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, pasireiškiantis tuo, kad dominuojančią padėtį užimanti

¹³ Sprendimo *United Brands* 252 punktas.

¹⁴ Sprendimo *AKKA* rezoliucinės dalies 2 punktas.

įmonė nustato nesąžiningas sąlygas, ypač tokias, kurios sutarties sudarymo metu yra akivaizdžiai neproporcingos priešpriešinei prievelei.

iv) Materialinis konkurencijos iškraipymo elementas ir su juo susijęs įrodinėjimo standartas

- 24 Ieškovės teigimu, Tarnyba nenagrinėjo klausimo, ar neatsižvelgimas į kambarių užimtumą nustatant autorinio atlyginimo tarifus iškraipė konkurenciją. Ji tvirtina, kad pagal jurisprudenciją dominuojančią padėtį užimančios įmonės elgesys negali būti laikomas piktnaudžiavimu, jei rinkai nedaromos joks antikonkurencinis poveikis. Pakanka įrodyti galimą antikonkurencinį poveikį, tačiau tai neturi būti tik hipotetinis poveikis¹⁵. Antikonkurencinio poveikio įrodyti nebūtina, kai veiksmai yra antikonkurenciniai savo tikslu (*by object*)¹⁶, tačiau tada turi būti tinkamai ir pakankamai pagrįstos informacijos, rodančios jų antikonkurencinį pobūdį¹⁷. Tarnyba nenurodė jokios tokios informacijos, o tai, kad kolektyvinio administravimo organizacijos neatsižvelgia į apgyvendinimo įstaigų kambarių užimtumą, ieškovės teigimu, nėra tokie veiksmai.
- 25 Ieškovė taip pat nesutinka su Tarnybos pirmininko nuomone, jog nebūtina įrodyti realaus poveikio konkurencijai, nes nesąžiningų sąlygų taikymo požymis yra išimtinai grėsmės kėlimas. Pagal jurisprudenciją konkurencijos institucija turi įrodyti, kad „konkurencija „iš tikrųjų“ buvo apribota ar pažeista arba ji buvo „iš tikrųjų“ iškraipyta“¹⁸.
- 26 Ieškovės nuomone, neaišku, kaip apgyvendinimo įstaigų valdytojai galėjo patirti žalą konkurencijos srityje¹⁹. Tarnyba kritikuoja ieškovę dėl autorinių atlyginimų nustatymo metodo, o ne dėl jų dydžio. Autorinio atlyginimo suma, nesibaiminant, kad bus paskirta bauda, galėjo būti didesnė, jei ieškovė būtų taikiusi Tarnybos pageidaujamą kainų nustatymo metodą. Dėl autorinio atlyginimo dydžio nustatymo metodo ieškovė negalėjo įgyti vadinamojo monopolinio pranašumo. Net jei rinkoje būtų kelios konkuruojančios kolektyvinio administravimo organizacijos, jos tikrai nekonkuruotų tarpusavyje dėl to, kuri iš jų atsižvelgia į gyvenamųjų patalpų užimtumą. Konkurencija būtų grindžiama kaina ir repertuaro apimtimi. Kainų nustatymo metodas nėra konkurencijos elementas.

¹⁵ Žr. šiuos Teisingumo Teismo sprendimus: 2012 m. gruodžio 6 d. *AstraZeneca* (C-457/10 P, 112 punktas); 2011 m. gruodžio 17 d. *TeliaSonera* (C-52/09; toliau – Sprendimas *TeliaSonera*); 2015 m. spalio 6 d. *Post Danmark* (C-23/14, 65 punktas).

¹⁶ Žr. 2020 m. sausio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paroxetine* (C-307/18, 155 punktas).

¹⁷ 2020 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Budapest Bank* (C-228/18, 76, 79 punktai).

¹⁸ Žr. 2018 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Servier* (T-691/14, 1129 punktas); 1966 m. birželio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimą C-56/65 (*LTM*, 359, 360 punktai) arba 2018 m. gruodžio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Krka* (T-684/14, 361 punktas).

¹⁹ 2018 m. balandžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas *MEO* (C-525/16, ypač 37 punktas) (toliau – Sprendimas *MEO*)

- 27 Ieškovė teigia, kad draudimu piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi siekiama užkirsti kelią veiksams, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai daro poveikį vartotojų gerovei²⁰. Atsakovė neįrodė neigiamo poveikio vartotojų gerovei²¹. Vietoj šio jurisprudencijoje pripažinto kriterijaus ji tik vartojo neaiškų terminą „sąžiningumas“. Atsakovė taip pat neįrodė ieškovės elgesio piktnaudžiaujamojo poveikio, nors jį vertino kaip tokį, bet turėjo įrodyti, kad prekybos sąlyga lemia: i) rinkos struktūros iškreipimą, darantį poveikį vartotojų gerovei, arba ii) kėsiniams į pagrindines žmonių bendruomenės vertybes, prie kurių neabejotinai priskirtinas ir vartotojų kultūrinis gyvenimas²².
- 28 Tarnybos pirmininkas pažymi, kad konkurencijos iškreipymui, reikalaujamam kaip esminė pažeidimo prielaida, pakanka to, kad keliama grėsmė. Bet kuriuo atveju atsakovė ieškovės veiksmų nelaikė antikonkurenciniais savo tikslu, kai nereikia įrodyti antikonkurencinio poveikio. Iš Tarnybos sprendimo matyti, kad ieškovė iškreipė konkurenciją, nes išnaudojo savo verslo partnerius, be objektyvių priežasčių nustatydamą jiems nesąžiningas prekybos sąlygas, taip padarydamą savo verslo partneriams materialinę žalą, kai šie praktiškai neturėjo jokios kitos galimybės²³.
- 29 Dėl žalos ir argumentų, grindžiamų *MEO* sprendimu, Tarnybos pirmininkas priduria, kad Sąjungos jurisprudencijoje žala apibrėžiama labai plačiai²⁴. Ieškovės veiksmai akivaizdžiai paveikė apgyvendinimo įstaigų valdytojų sąnaudas bei pelną ir pablogino jų konkurencinę padėtį.
- 30 Tarnybos pirmininko nuomone, iš jurisprudencijos matyti, kad draudimas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi taikomas ne tik veiksams, kurie gali tiesiogiai padaryti žalą vartotojams, bet ir veiksams, kurie jiems daro žalą pažeisdami veiksmingos konkurencijos struktūrą²⁵. Norint nuspręsti, ar konkurento elgesys laikytinas piktnaudžiavimu, nebūtina nagrinėti, ar toks elgesys padarė žalą vartotojams. Pakanka patikrinti, ar jis turėjo konkurenciją ribojantį poveikį²⁶. Nors Tarnyba neįrodė (ir neprivalėjo to daryti), ar ieškovės elgesys darė poveikį vartotojams, ji įrodė, kad jis darė poveikį kitiems konkurentams, kurie buvo ieškovės kontrahentai, t. y. apgyvendinimo įstaigų valdytojams.

²⁰ 2012 m. kovo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Post Danmark I* (C-209/10) (toliau – Sprendimas *Post Danmark I*).

²¹ 2022 m. gegužės 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *SEN* (C-377/20).

²² Žr. generalinio advokato išvados byloje *SABAM* 22 punktą.

²³ Žr. Komisijos sprendimo byloje *DSD* 111–115 punktus.

²⁴ Sprendimo *TeliaSonera* 64 punktas.

²⁵ 1973 m. vasario 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Continental Can* (6/72) 36 punktas.

²⁶ Žr. 2007 m. kovo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *British Airways* (C-95/04 P, 106, 107 punktai).

- 31 Tarnybos pirmininko, kuris rėmėsi Sprendimu *United Brands*, nuomone, nustatydamas nesažiningas sąlygas ir faktiškai išnaudodamas kontrahentus (apgyvendinimo įstaigų valdytojus), ieškovė pažeidė konkurenciją. Išnaudojimo esmė yra ta, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė neturėtų, darydama žalą savo konkurentams, naudotis susilpnėjusia konkurencija ir taip dar labiau ją iškraipyti. Tačiau būtent tai ieškovė ir darė.
- 32 Tarnybos pirmininko teigimu, jo pozicijai, kad jis neprivalo įrodyti elgesio neigiamo poveikio vartotojų gerovei, nedaro įtakos ir sprendimas *Post Danmark I*. Ieškovės elgesys yra praktika, kuri daro poveikį vartotojams ne tiesiogiai, o netiesiogiai – per ieškovės verslo partnerius. Sprendime *Post Danmark I* pirmiausia kalba ėjo apie piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi išstūmimo praktiką, o ieškovės veiksmai vis dėlto pasireiškė jos komercinių partnerių – apgyvendinimo įstaigų valdytojų – išnaudojimu, o ne jų išstūmimu iš konkurencinės kovos.
- v) *Reikšmingo poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai įrodymas*
- 33 Ieškovė tvirtina, kad SESV 102 straipsnio taikomas, jei tenkinami du kriterijai: i) įmonė užima dominuojančią padėtį vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje ir ii) jos veiksmai daro reikšmingą poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- 34 Ieškovė pripažįsta, kad ji užima dominuojančią padėtį didelėje vidaus rinkos dalyje. Tačiau ji neigia, kad dėl jos veiksmų (t. y. jos taikomo kainų nustatymo metodo) savaime galėjo padidėti užsienio autoriams mokamo autorinio atlyginimo dydis²⁷. Net jei, kaip teigia Tarnybos pirmininkas, pakaktų ir vien tik to, kad jie galėtų daryti reikšmingą poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, vis dėlto, atsižvelgiant į visas atstovaujamų autorių pajamas, tai yra nereikšminga suma. Taigi, atsakovė neįrodė, kad nagrinėjami veiksmai turėjo reikšmingą poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- 35 Tarnybos pirmininkas pabrėžia, kad Tarnyba rėmėsi Teisingumo Teismo jurisprudencija ir Komisijos pranešimu dėl poveikio prekybai sąvokos aiškinimo²⁸. Poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai taip pat gali būti potencialus, todėl nebūtina nagrinėti faktinio poveikio dydžio²⁹. Teismas nusprendė, kad monopolinę padėtį užimančios kolektyvinio autorių teisių administravimo organizacijos nustatyti mokesčiai gali daryti poveikį tarpusavio prekybai, todėl šiai situacijai taikomas SESV 102 straipsnis³⁰. Sprendimuose

²⁷ Žr. Sprendimo AKKA 29 punktą.

²⁸ *Commission Notice – Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty*, (2004/C 101/07), prieinama adresu: <https://bit.ly/4bMnQsc>].

²⁹ 1999 m. spalio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Irish Sugar* (T-228/97, 170 punktas) arba 1978 m. vasario 1 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Miller International Schallplatten GmbH* (19/77, 15 punktas).

³⁰ Žr. šiuos Teisingumo Teismo sprendimus: 1989 m. liepos 13 d. *Tournier* (395/87, 35–38 punktai); 1989 m. liepos 13 d. *Lucazeau ir kt.* (110/88, 241/88 ir 242/88, 21–25 punktai).

STIM ir *AKKA*³¹ Teisingumo Teismas konstatavo, kad kolektyvinio administravimo organizacijos kainodaros praktika gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, jei ta organizacija taip pat administruoja užsienio teisių turėtojų teises. Ieškovė pati pripažįsta, kad ji taip pat administruoja užsienio autorių kūrinius, todėl jos veiksmai daro poveikį konkurencijai ne tik Čekijoje, bet ir kitose valstybėse narėse.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 36 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Teisingumo Teismas dar nenagrinėjo šioje byloje keliamo klausimo, ar tai, kad nustatant autorinį atlyginimą neatsižvelgiama į apgyvendinimo įstaigų kambarių užimtumą, gali būti laikoma piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnio a punktą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra tikras, ar, kaip teigia ieškovė, iš Sprendimo *SABAM* galima išvesti konkrečias taisykles, taikytinas vertinant ieškovės praktiką nustatant apgyvendinimo įstaigoms taikomus autorinius atlyginimus neatsižvelgti į kambarių užimtumą.
- 37 Dėl to, ar Tarnyba turėjo vertinti ieškovės veiksmus a) pernelyg didelių kainų požiūriu (ieškovės pozicija) ar (b) nesąžiningos komercinės praktikos požiūriu (Tarnybos pozicija), pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje nepasiūlė konkrečių kriterijų, kuriais remdamosi nacionalinės institucijos galėtų įvertinti, kurį iš šių dviejų kelių pasirinkti ir kurį testą taikyti konkrečiu atveju.
- 38 Vis dar lieka neaišku, kaip nagrinėti materialinį konkurencijos iškreipimo pažeidimo elementą, t. y. ar tas elementas yra tik grėsmės sukėlimo pobūdžio, ar Tarnyba vis dėlto turėjo įrodyti, kad ieškovės veiksmai turėjo bent jau nedidelį faktinį antikonkurencinį poveikį. Jei Tarnyba turėjo tai įrodyti, tada kyla kitas klausimas, ar taip pat reikėjo įrodyti tiesioginį ar netiesioginį poveikį vartotojų gerovei arba išnaudotojiškos praktikos poveikį ieškovės verslo partnerių nenaudai.
- 39 Su tuo taip pat susijęs klausimas, ar būtina įrodyti reikšmingą ieškovės veiksmų poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai (ieškovės pozicija), ar pakanka pagrįstos prielaidos, kad toks poveikis gali atsirasti, ir todėl nereikia tirti jo faktinio masto (Tarnybos pozicija). Tai yra viena iš SESV 102 straipsnio taikymo sąlygų.
- 40 Visa tai yra susiję su svarbiomis ieškovės pagrindinėmis teisėmis, įtvirtintomis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, būtent laisve užsiimti verslu (16 straipsnis), teise į nuosavybę (17 straipsnis) ir teise į teisingą bylos nagrinėjimą (47 straipsnis).

³¹ Sprendimo *STIM* 23 punktą ir Sprendimo *AKKA* 29 punktą.